

Doc. MUDr. Oldřich Pozler, CSc.

Neprospívající dítě se někdy těžko odhaluje

Nižší váhové přírůstky ještě nemusí znamenat, že se dítě špatně vyvíjí

Foto: Dreamstime

Říká se, že neprospívání kojenců a batolat se každý pediatr obává, protože v naprosté většině případů nepříjde na žádné konkrétní onemocnění. Když už lékař jednou podle tabulek a grafů zjistí, že dítě vzhledem ke svému věku zaostává, záleží hlavně na jeho intuici, jak situaci vyřeší. „V případě neprospívání můžete provádět téměř donekonečna

různá vyšetření, abyste vyloučili všechny možnosti, a stejně se k ničemu konkrétnímu nemusíte dobrat,“ říká zástupce přednosti dětské kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové doc. MUDr. Oldřich Pozler, CSc. „Když je pak těm bývalým pacientům osmnáct nebo i sto let, vzpomínají, jak s nimi rodiče kdysi chodili po doktorech a ozdravovnách.“

Kdo vlastně je neprospívající kojenec?

Je to dítě, které vybočuje z tabulek charakterizujících normální tělesný vývoj. Ty jsou sestaveny pro výšku, váhu, poměr výšky a váhy, dále také pro obvod hlavy nebo obvod levé paže. Tabulky mají všechny děti ve svém zdravotním průkazu a do nich by měl také lékař údaje zaznamenávat.

Často se stává, že se *neprospívání dědí v rodině*

Dochází k problémům již v kojeneckém věku, nebo až později, když se dítě začne přikrmovat?

U výhradně kojených dětí bývá hlavní příčinou neprospívání nedostatek mléka. Takže se jedná o nedostatečně živého kojence. Bohužel někdy trvá docela dlouho, než matka uvěří pediatrovi, že má již málo mléka a dítě je třeba dokrmovat.

Jsme tedy v šestém měsíci života dítěte, začíná se přikrmovat a dítě stále neprospívá. Má špatný jídelníček?

Jídelníček je v našich zemích propracovaný, matka ví, co má dítěti dávat. Pokud matka začne přikrmovat, tak se hned pozná, že dítě mělo málo mléka, protože se velice rychle dostane do vyššího percentilu v tabulkách – začne přibývat. Ale u neprospívajících dětí to neplatí. Ty nezačnou přibývat, ani když mají výživu prokazatelně dostatečnou, ale stále se drží ve spodnějších pásmech grafů.

Kdy k tomu dochází?

Některé děti neprospívají již od malička, ale pak je druhá skupina dětí, které začnou mít problémy později. Do určité doby se vyvíjejí dobře a najednou spadnou v grafech do nižších pásem. Pak je třeba rozhodnout, jestli jde o chronické onemocnění – zde mluvíme o organických příčinách. Například se přijde na to, že dítě trpí celiakií, dále se léčí na tuto nemoc a už nemá diagnózu neprospívajícího kojence nebo batolete. Těch nemocí, kterými mohou kojenci trpět, je celá řada a lékař

Doc. MUDr. Oldřich Pozler, CSc.

• Je zástupcem přednosta dětské kliniky LF UK a Fakultní nemocnice Hradec Králové.

zpravidla nemůže procházet celý seznam. Je na schopnostech a zkušenostech pediatra, aby se s tím dokázal vyrovnat.

Co musí dále podniknout?

Musí zjistit, jestli má dítě správnou skladbu stravy. Matka musí několik dní přesně zapisovat, co dítě jí, a to nejen složení jídel, ale i přesnou váhu. Seznam přinese nutriční terapeutce, která zadá všechny údaje do počítače a zjistí, jestli dítě má nebo nemá správnou skladbu potravy. Jestliže ne, je už na lékaři, aby matce poradil.

Kdo jako první přijde nejčastěji na to, že je s dítětem něco v nepořádku?

Podle mých zkušeností přibližně v polovině případů lékař, a ten také po-

šle rodiče s dítětem na vyšetření. Tam se často zjistí, že existuje genetická predispozice – jeden z rodičů si vzpomene, že „jako malej byl taky takovej“. Ale na neprospívání také mohou přijít rodiče, protože se dítě „nezdálo“ jim nebo někomu z rodiny. Přijede třeba strýček a řekne, že to přece není normální, jak je to dítě malé. Rodiče pak přijdou k lékaři a trvají na vyšetření, protože mají strach.

Jak důležitá je pohoda nebo obecně nálada v rodině?

Situace, kdy se něco děje s dítětem, může samozřejmě rodiče stresovat. Proto je třeba, aby měli k lékaři důvěru. Já jim říkám, aby hledali tak dlouho, dokud ne najdou lékaře, ke kterému jim můžou být. Lékař jim může popravdě říct, že jejich dítě prospívá normálně, důležité je, že mu to rodiče musí uvěřit.

S rozvojem zdravé výživy přibývá vegetariánů. Je to také příčina neprospívání?

Lékař by měl k rodičům praktikujícím určitý životní styl přistupovat jako k partnerům, neměl by je kritizovat. Měl by pohlídat, aby dítě mělo optimální stravu, může doporučit posouzení jídelníčku nutriční specialistikou. Ale také je pravda, že rodiny praktikující vegetariánství mají o problematice občas větší znalosti než lékaři s klasickým medicínským vzděláním a dokáží vyvážený jídelníček připravit. Ze své praxe můžu říct, že neprospívající děti pocházejí z vegetariánských rodin zcela výjimečně. ■

Jak poznat neprospívající dítě?

- Normální dítě se nejpozději do tří týdnů po porodu vrátí na svou porodní váhu a dále roste a přibývá. V tabulkách se pohybuje kolem 50. percentilu. Pokud najednou začne jeden ze sledovaných parametrů zaostávat, například dítě dostatečně neroste, ještě to nemusí nic znamenat. Pokud ale tento vývoj pokračuje, může se jednat o neprospívání.
- Zdánlivě neprospívát může také hyperaktivní dítě, které například začne chodit dříve. Protože má velký výdej energie, jeho parametry se v tabulkách mohou mírně propadnout.

- Příznakem neprospívání může být i zvýšený počet nemocí. „Zdravé“ dítě bývá v prvním roce asi třikrát nemocné, podobně v druhém roce. Pokud je ale nemocné častěji, jistě se tím bude pediatr podrobněji zabývat.

Co dělat?

- Navštívit dětského lékaře a svěřit se mu s obavami. Ten navrhne další postup. Pokud bude dítě jinak zdravé, může být prvním krokem cesta k dietní sestře nebo nutriční specialiste, která ověří, zda má dítě dostatek živin.